

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука
Факультет декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти

І.В. Петрова
(ініціали, прізвище)

2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 22. ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
КИЇВСЬКОЇ РУСИ**

рівень вищої освіти «Бакалавр» (освітній рівень перший)

галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

освітня програма «Мистецтвознавство»

спеціальність В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»

тип дисципліни обов'язкова

мова викладання українська
(українська/англійська)

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення
освітньо-професійної програми
(для акредитованих ОПП та акредитованих спеціальностей)

АБО

Керівник проектної групи (для ліцензованих
ОПП та ОПП, набір на які здійснюється вперше)

Кащук О.С.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання кафедри
мистецтвознавства і мистецької освіти
(назва кафедри)

04 серпня 2026 року № ____

Завідувач кафедри

Кащук О.С.
(підпис, ініціали, прізвище)

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія мистецтва та архітектури Київської Русі» для здобувачів вищої освіти за першим освітнім ступенем (освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр») за спеціальністю В4 «Образотворче мистецтво та реставрація», ОПП «Мистецтвознавство». КДАДПМД імені М. Бойчука. 2026. 30 с.

Розробники:

Леонтьєва Олена Валеріївна, доктор філософії з образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації, доцент кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти КДАДПМД ім. М. Бойчука, e-mail: leontieva_o@kdidpamid.edu.ua.
Босий Олександр Георгійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти КДАДПМД ім. М. Бойчука, e-mail: bosyy_o@kdidpamid.edu.ua;

Робочу програму перевірено

Декан факультету

(підпис)

А. В. Дяченко
(ініціали, прізвище)

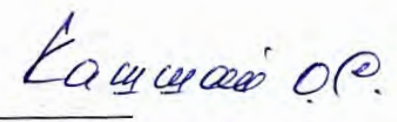
31 серпня 2026

Протокол від «31» серпня 2026 року № 1

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні науково-методичної ради факультету декоративно-прикладного мистецтва

Протокол від «31» серпня 2026 року № 1

Голова НМР факультету

©Леонтьєва О.В., 2026 рік

©Босий О.Г., 2026 рік

© КДАДПМД ім. М. Бойчука, 2026 рік

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»	Обов'язкова	
Електронна адреса – https://kdidp.mid.edu.ua/ac/ademy/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-ta-inshi-navchalno-metodychni-materialy-kafedry-mystecztvoznastva-i-mysteczkoyi-osvity/	Спеціальність (професійне спрямування): В4 «Образотворче мистецтво та реставрація» ОПП «Мистецтвознавство»	Рік підготовки:	
		1-й	
Змістових модулів – 2		Семестр	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)			
Загальна кількість годин – 150		2-й семестр	Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: (4год.) - аудиторних – 4 - самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень): «Бакалавр» (освітній рівень перший)	40 год.	
		Практичні	
		16 год.	
		Семінарські заняття	
		20 год.	
		Самостійна робота	
		74 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю:	
		Поточний, підсумковий	
		Форма контролю:	
		Екзамен	

2. Мета та заплановані результати навчання

2.1. Мета дисципліни – сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про становлення та розвиток мистецтва й архітектури Київської держави IX–XIII ст. у контексті візантійських і загальноєвропейських культурно-мистецьких процесів; ознайомити з основними типами та художніми особливостями пам'яток архітектури, монументального живопису, іконопису, книжкової мініатюри та декоративного мистецтва; сформувати розуміння специфіки засвоєння й трансформації візантійської художньої традиції та становлення локальних мистецьких осередків і шкіл. Важливою складовою дисципліни є розвиток навичок мистецтвознавчого аналізу, атрибуції та інтерпретації пам'яток доби Київської Русі, а також уміння розглядати їх у більш широкому історичному, культурному й духовному контекстах.

2.2. Заплановані результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійних програм передбачено формування таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі мистецтвознавства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів даної галузі, а також суміжних спеціальностей, зумовлених комплексним підходом, проведення досліджень, та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН 14. Тракувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

3. Передумови вивчення дисципліни

№ з/п	Навчальні дисципліни, вивчені раніше
1.	Вступ до мистецтвознавства
2.	Термінологія мистецтвознавства
3.	Протоісторія українського та світового мистецтва
4.	Україна: мова, історія, культура, мистецтво

4. Очікувані результати навчання

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

Знати:

- основні етапи розвитку мистецтва та архітектури Київської Русі IX–XIII ст.;
- характерні риси давньоруської архітектури, монументального живопису, іконопису, книжкової мініатюри та декоративного мистецтва;
- найважливіші пам'ятки мистецтва й архітектури Київської Русі, їх датування, художні особливості та історико-культурний контекст;
- особливості впливу візантійської художньої традиції на формування мистецтва Київської Русі та специфіку її адаптації на місцевому ґрунті;
- основні типи храмових споруд, принципи їх просторової організації та систему монументального оздоблення;
- основні поняття й терміни, необхідні для характеристики та аналізу пам'яток середньовічного мистецтва;
- основні джерела та підходи до вивчення мистецької спадщини Київської Русі.

Вміти:

- розпізнавати основні пам'ятки архітектури та образотворчого мистецтва Київської Русі, визначати їхню хронологію, видову та стильову належність;
- характеризувати художні особливості пам'яток архітектури, монументального живопису, іконопису, книжкової мініатюри та декоративного мистецтва;
- здійснювати базовий формально-стилістичний та іконографічний аналіз творів мистецтва доби Київської Русі;
- порівнювати пам'ятки Київської Русі з візантійськими та західноєвропейськими зразками, визначати спільні й відмінні риси;
- працювати з навчальною та науковою літературою, добирати, систематизувати й критично оцінювати інформацію з різних джерел;
- використовувати фахову мистецтвознавчу й архітектурну термінологію в усних відповідях і письмових навчальних роботах.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма				
	у тому числі				
	усього	лекції	практичні	семінарські	сам. роб.
	2	3	4	6	7
Семестр 2					
Змістовий модуль 1. Історико-культурні передумови, міфологія та монументальне здобство Київської Русі					
Тема 1. Джерелознавча база та історіографія ранньої історії Київської Русі.	4	2			2
Тема 2. Ранні слов'янські союзи.	12	2	4		6
Тема 3. Етнокультурні процеси епохи Великого переселення народів.	8	2		2	4
Тема 4. Оборонна архітектура та фортифікації раннього Середньовіччя на теренах Київської Русі.	8	2		2	4
Тема 5. Металопластика та ювелірні комплекси ранніх слов'ян.	8	2		2	4
Тема 6. Дохристиянський світогляд та трансформація міфологічної моделі світу часів Київської Русі.	14	2	4	2	6

Тема 7. Семантика народних звичаїв і обрядовість Полісся.	4	2			2
Тема 8. Еволюція символів і знаків Київської Русі.	8	2		2	4
Тема 9. Релігійна реформа Володимира та зародження нового містобудування Київської Русі.	4	2			2
Тема 10. Монументальні символи Києва як столиці Київської Русі: Десятинна церква та Золоті Ворота.	12	2	4		6
Тема 11. Втілення візантійських сакральних канонів в інтер'єрах храмів часів Київської Русі.	8	2		2	4
Тема 12. Монументальний живопис доби розквіту Київської держави.	8	2		2	4
Разом за змістовним модулем 1	98	24	12	14	48
Змістовий модуль 2. Писемна культура, рукописна книга та декоративно-ужиткове мистецтво					
Тема 13. Генеза писемної культури та ранні епіграфічні пам'ятки Київської Русі.	4	2			2
Тема 14. Художнє оформлення давньоруських манускриптів.	8	2	2		4
Тема 15. Книжкове мистецтво часів Київської Русі: від пергаменту до окладу.	12	2	2	2	6
Тема 16. «Слово о полку Ігоревім» у літературному та культурно-мистецькому вимірах.	4	2			2
Тема 17. Архітектурна кераміка та монументальна пластика Київської Русі.	8	2		2	4
Тема 18. Текстильні ремесла: одяг та художня вишивка Київської Русі.	4	2			2
Тема 19. Декоративно-ужиткове мистецтво з металу та зброярська справа Київської Русі.	8	2		2	4
Тема 20. Спадщина Київської Русі в сучасному культурному просторі.	4	2			2
Разом за змістовним модулем 2	52	16	4	6	26
Усього годин	150	40	16	20	74
Вид контролю: Екзамен					

5.2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми, її анотація	Кількість годин ДФН
-------	-------------------------	---------------------

Змістовий модуль 1. Історико-культурні передумови, міфологія та монументальне зодчество Київської Русі		
1	Тема 1. Джерелознавча база та історіографія ранньої історії Київської Русі. Аналіз письмових джерел та літописних зведень щодо етногенезу слов'ян і формування Русі. Літописна спадщина Нестора та сучасні академічні інтерпретації первісної історії східнослов'янських племен.	2
2	Тема 2. Ранні слов'янські союзи. Концепції М. Грушевського щодо формування племінних союзів на теренах сучасної України. Аналіз свідчень Ібн-Фадлана про поховальні обряди та соціальну ієрархію русів.	2
3	Тема 3. Етнокультурні процеси епохи Великого переселення народів. Історичні процеси на теренах сучасної України в контексті глобальних міграцій I тис. н. е. та боротьби слов'ян із кочівниками. Вплив гунів і готів на етнокультурну мапу регіону. Пам'ятки мистецтва та артефакти.	2
4	Тема 4. Оборонна архітектура та фортифікації раннього Середньовіччя на теренах Київської Русі. Система Змієвих валів та специфіка оборонних споруд, зокрема Змієвої печери у Києві. Відображення фортифікацій у народному епосі та легендах про Кирила Кожум'яку.	2
5	Тема 5. Металопластика та ювелірні комплекси ранніх слов'ян. Аналіз ювелірних комплексів на прикладі Глодоського та Мартинівського скарбів. Типологія металевих прикрас, фібул і зброї, що відображають рівень ремісничої майстерності та міжкультурні контакти доби Київської Русі.	2
6	Тема 6. Дохристиянський світогляд та трансформація міфологічної моделі світу часів Київської Русі. Специфіка ранньослов'янської язичницької картини світу, аналіз ієрархії пантеону богів. Процеси трансформації міфологічної свідомості та відображення образів богинь і змія у давній фібульній пластиці.	2
7	Тема 7. Семантика народних звичаїв і обрядовість Полісся. Глибинна семантика традиційних звичаїв на Поліссі та символіка знаку Живого вогню. Відображення космогонічного мотиву Дерева Життя з птахами у сфері традиційного ткацтва та архаїчних колядак.	2

8	Тема 8. Еволюція символів і знаків Київської Русі. Еволюція символіки від традиційних магічних вузлів-наузів і варязьких плетінок до офіційних князівських знаків. Історія походження тризуба, його фіксація на печатках, монетах та в архітектурному декорі церкви Спаса на Берестові.	2
9	Тема 9. Релігійна реформа Володимира та зародження нового містобудування Київської Русі. Вплив християнізації на розвиток нової містобудівної парадигми та монументального храмового зодчества X–XIII ст. Розвиток Білгорода та формування міського середовища навколо сакральних осередків.	2
10	Тема 10. Монументальні символи Києва як столиці Київської Русі: Десятинна церква та Золоті Ворота. Архітектурно-просторова структура знакових споруд Києва. Конструктивні інновації, семантика архітектурних форм та ідеологічне значення об'єктів для утвердження статусу держави.	2
11	Тема 11. Втілення візантійських сакральних канонів в інтер'єрах храмів часів Київської Русі. Втілення християнських канонів та іконографії святих із Візантії на давньоруському ґрунті. Формування просторових програм храмових інтер'єрів та специфіка системи сакральної орнаментики.	2
12	Тема 12. Монументальний живопис доби розквіту Київської держави. Монументальний живопис Софійського та Михайлівського соборів. технологічні особливості, колористика та складна богословська програма фрескових і мозаїчних ансамблів.	2
Змістовий модуль 2. Писемна культура, рукописна книга та декоративно-ужиткове мистецтво		
13	Тема 13. Генеза писемної культури та ранні епіграфічні пам'ятки Київської Русі. Етапи формування писемності Русі, система «черт і різів» та берестяні грамоти як важливе історичне джерело. Процеси переформатування глаголиці, епіграфічні пам'ятки на зразок Софійської азбуки та написи на кераміці («Гороухща»).	2
14	Тема 14. Художнє оформлення давньоруських манускриптів. Мистецтво рукописної книги як комплексний художній феномен домонгольської доби. Формально-стилістичний	2

	аналіз еволюції давньоруських шрифтів, типології мініатюрних малюнків, орнаментальних заставок та буквиць.	
15	Тема 15. Книжкове мистецтво часів Київської Русі: від пергаменту до окладу. Видатні пам'ятки книжкової мініатюри, зокрема Остромирове та Єлисаветградське Євангелія. Технологія виготовлення зовнішнього декору книг та ювелірне оздоблення їхніх палітурок.	2
16	Тема 16. «Слово о полку Ігоревім» у літературному та культурно-мистецькому вимірах. Аналіз літописного джерела в контексті культурно-мистецького середовища Київської Русі. Вплив цієї пам'ятки на розвиток візуальних мистецтв та специфіка її ілюстрування в сучасних книжкових виданнях.	2
17	Тема 17. Архітектурна кераміка та монументальна пластика Київської Русі. Здобутки давньоруських ремісників у галузі архітектурної кераміки та виготовленні декоративних кахлів. Стилiстичні особливості скульптури і рельєфів на фасадах храмів, що синтезують християнську традицію з місцевими художніми впливами.	2
18	Тема 18. Текстильні ремесла: одяг та художня вишивка Київської Русі. Еволюція давньоруського костюма, специфіка розвитку ткацтва та художньої вишивки. Семантика орнаментальних мотивів на одязі та їхній безпосередній зв'язок із соціальним статусом особи.	2
19	Тема 19. Декоративно-ужиткове мистецтво з металу та зброярська справа Київської Русі. Декоративна метало пластика, атрибутивний аналіз металевих прикрас, браслетів та фібул. Високий технологічний рівень зброярського мистецтва на прикладі декорування клинків (зокрема, так званого меча Ігоря).	2
20	Тема 20. Спадщина Київської Русі в сучасному культурному просторі. Вплив художньої та ремісничої спадщини Київської Русі на формування візуальної мови сучасного мистецтва. Шляхи реінтерпретації давньоруських символів, орнаментів та міфологічних сюжетів у сучасних культурно-мистецьких проектах.	2
Усього годин за 2 семестр:		40

5.3. Семінарські заняття

№ з/п	Найменування робіт (теми)	Кількість годин ДФН	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1. Історико-культурні передумови, міфологія та монументальне здчество Київської Русі				
.1	Тема 3. Етнокультурні процеси епохи Великого переселення народів. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття.	2	Семінарське заняття	10
2	Тема 4. Оборонна архітектура та фортифікації раннього Середньовіччя на теренах Київської Русі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття.	2	Семінарське заняття	10
3	Тема 5. Металопластика та ювелірні комплекси ранніх слов'ян. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття.	2	Семінарське заняття	10
4	Тема 6. Дохристиянський світогляд та трансформація міфологічної моделі світу часів Київської Русі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття.	2	Семінарське заняття	10
5	Тема 8. Еволюція символів і знаків Київської Русі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу.	2	Семінарське заняття	10

	Підготуватися до семінарського заняття.			
6	Тема 11. Втілення візантійських сакральних канонів в інтер'єрах храмів часів Київської Русі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття.	2	Семінарське заняття	10
7	Тема 12. Монументальний живопис доби розквіту Київської держави. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття.	2	Семінарське заняття	10
	Разом за ЗМ 1	14	Разом балів	70
Змістовий модуль 2. Писемна культура, рукописна книга та декоративно-ужиткове мистецтво				
8	Тема 15. Книжкове мистецтво часів Київської Русі: від пергаменту до окладу. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття.	2	Семінарське заняття	10
9	Тема 17. Архітектурна кераміка та монументальна пластика Київської Русі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття.	2	Семінарське заняття	10
10	Тема 19. Декоративно-ужиткове мистецтво з металу та зброярська справа Київської Русі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття.	2	Семінарське заняття	10

	Разом за ЗМ 2	6	Разом балів	30
	Усього годин за 2 семестр:	20	Усього балів:	100

5.4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДФН	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1. Історико-культурні передумови, міфологія та монументальне зодчество Київської Русі				
1	Тема 2. Ранні слов'янські союзи. Концепції М. Грушевського щодо формування племінних союзів на теренах сучасної України, зокрема племені уличів. Аналіз свідчень Ібн-Фадлана про поховальні обряди та соціальну ієрархію русів.	4	Практичне заняття	10
2	Тема 6. Дохристиянський світогляд та трансформація міфологічної моделі світу часів Київської Русі. Специфіка ранньослов'янської язичницької картини світу, аналіз ієрархії пантеону богів. Процеси трансформації міфологічної свідомості та відображення образів богинь і змія у давній фібульній пластиці.	4	Практичне заняття	10
3	Тема 10. Монументальні символи Києва як столиці Київської Русі: Десятинна церква та Золоті Ворота. Архітектурно-просторова структура знакових споруд Києва. Конструктивні інновації, семантика архітектурних форм та ідеологічне значення об'єктів для утвердження статусу держави.	4	Практичне заняття	10

Змістовий модуль 2. Писемна культура, рукописна книга та декоративно-ужиткове мистецтво				
4	Тема 14. Художнє оформлення давньоруських манускриптів. Мистецтво рукописної книги як комплексний художній феномен домонгольської доби. Формально-стилістичний аналіз еволюції давньоруських шрифтів, типології мініатюрних малюнків, орнаментальних заставок та буквиць.	2	Практичне заняття	10
5	Тема 15. Книжкове мистецтво часів Київської Русі: від пергаменту до окладу. Видатні пам'ятки книжкової мініатюри, зокрема Остромировк та Єлисаветградське Євангелія. Технологія виготовлення зовнішнього декору книг та ювелірне оздоблення їхніх палітурок.	2	Практичне заняття	10
Усього годин за 2 семестр:		16	Разом балів:	50

5.5. Самостійна робота

№ з/п	Найменування робіт (теми)	Кількість годин ДФН	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1. Історико-культурні передумови, міфологія та монументальне зодчество Київської Русі				
1	Тема 1. Джерелознавча база та історіографія ранньої історії Київської Русі. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.	2	поточний	5
2	Тема 2. Ранні слов'янські союзи.	6	поточний	5

	Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.			
3	Тема 3. Етнокультурні процеси епохи Великого переселення народів. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.	4	поточний	5
4	Тема 4. Оборонна архітектура та фортифікації раннього Середньовіччя на теренах Київської Русі. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.	4	поточний	5
5	Тема 5. Металопластика та ювелірні комплекси ранніх слов'ян. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.	4	поточний	5
6	Тема 6. Дохристиянський світогляд та трансформація міфологічної моделі світу часів Київської Русі. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову	6	поточний	5

	термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.			
7	Тема 7. Семантика народних звичаїв і обрядовість Полісся. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.	2	поточний	5
8	Тема 8. Еволюція символів і знаків Київської Русі. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.	4	поточний	5
9	Тема 9. Релігійна реформа Володимира та зародження нового містобудування Київської Русі. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.	2	поточний	5
10	Тема 10. Монументальні символи Києва як столиці Київської Русі: Десятинна церква та Золоті Ворота. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.	6	поточний	5

11	Тема 11. Втілення візантійських сакральних канонів в інтер'єрах храмів часів Київської Русі. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.	4	поточний	5
12	Тема 12. Монументальний живопис доби розквіту Київської держави. Ознайомитися з рекомендованою літературою, опрацювати основні поняття теми та засвоїти базову термінологію, пов'язану з науковим пізнанням і методологією дослідження.	4	поточний	5
	Разом за ЗМ 1	48	Разом балів:	60
Змістовий модуль 2. Писемна культура, рукописна книга та декоративно-ужиткове мистецтво				
13	Тема 13. Генеза писемної культури та ранні епіграфічні пам'ятки Київської Русі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття	2	поточний	5
14	Тема 14. Художнє оформлення давньоруських манускриптів. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття	4	поточний	5
15	Тема 15. Книжкове мистецтво часів Київської Русі: від пергаменту до окладу Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття	6	поточний	5

16	Тема 16. «Слово о полку Ігоревім» у літературному та культурно-мистецькому вимірах. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття	2	поточний	5
17	Тема 17. Архітектурна кераміка та монументальна пластика Київської Русі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття	4	поточний	5
18	Тема 18. Текстильні ремесла: одяг та художня вишивка Київської Русі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття	2	поточний	5
19	Тема 19. Декоративно-ужиткове мистецтво з металу та зброярська справа Київської Русі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття	4	поточний	5
20	Тема 20. Спадщина Київської Русі в сучасному культурному просторі. Опрацювати рекомендовану навчальну та наукову літературу. Підготуватися до семінарського заняття	2	поточний	5
	Разом за ЗМ 2	26	Разом балів:	40
	Усього годин за семестр	74	Усього балів:	100
	Вид контролю: екзамен			

**6.Засоби діагностики результатів навчання
та методи їх демонстрування**

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

За джерелом інформації:

- **Словесні:** лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням інформаційних технологій, пояснення, розповідь, бесіда.
- **Наочні:** презентація, ілюстрація, демонстрація.

За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, репродуктивно-варіативні, пошукові, творчі, проблемно-пошукові, інтегративні.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з ілюстративним матеріалом.

2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості;
- добір додаткового теоретичного та ілюстративного матеріалу.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи діагностики:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування; реферативно-дослідницька робота; есе;

Методи творчо-пошукового контролю: мистецтвознавчий аналіз творів;

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	20	20
2	Відвідування семінарських і практичних занять (10 семінарських, 8 практичних)	1	18	18
3	Робота на семінарських і практичних заняттях	10	18	180
4	Самостійна робота	5	20	100
5	Модульна контрольна робота (МКР)	25	1	25
Максимальна кількість балів за поточну роботу при екзамені дорівнює 60 балів (60/343)				343
Мінімальна кількість балів за поточну роботу при екзамені дорівнює 36 балів (36/205)				205

Коефіцієнт визначення успішності ($60/343 = 0,175$)	0,175
Екзамен 40 балів	40
Разом за дисципліну	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Максимальна кількість балів, які може отримати студент за семінарське заняття – **10 балів**. Робота студентів оцінюється під час кожного семінарського заняття від 0 (мін.) до 10 балів (макс.).

Вид заняття: семінарські заняття передбачені у формі виконаних завдань, доповідей, диспутів.

В цілому, беруться до уваги наступні ініціативи студентів:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності
- активність.

Критерії оцінювання семінарського заняття	К-сть балів
• Виконання завдань, з яких:	
• Глибоке і повне розкриття питання, подане власне бачення питання	4 бали
• Застосування фахової термінології	3 бали
• Індивідуальний креативний підхід	2 бали
• Вчасність подання	1 бал
Разом:	10 балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Максимальна кількість балів, які може отримати студент за практичне заняття – **10 балів**. Робота студентів оцінюється під час кожного практичного заняття від 0 (мін.) до 10 балів (макс.).

Вид заняття: практичні заняття згідно навчального плану програми передбачені у формі виконаних завдань. Упродовж обох семестрів робота студента оцінюється *під час кожного практичного заняття*.

Вид завдання – підготовка завдання по темі. Формат підготовки зазначений в кожному окремому завданні.

Критерії оцінювання практичної роботи	К-сть балів
• Виконання завдань, з яких:	
• Глибоке і повне розкриття питання, подане власне бачення питання	4 бали
• Застосування фахової термінології	3 бали
• Індивідуальний креативний підхід	2 бали
• Вчасність подання	1 бал
Разом:	10 балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Максимальна кількість балів, які може отримати студент за самостійну роботу – **5 балів**. Оцінюється кожна самостійна робота від 0 (мін.) до 5 балів (макс.). Самостійна робота оцінюється від 0 до 5 балів. При виставленні оцінки за виконання самостійної роботи враховується рівень виконання роботи згідно наведених нижче критеріїв оцінювання. Кількість балів за під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності
- презентація результатів роботи на практичних заняттях.

Критерії оцінювання самостійної роботи	К-сть балів
• Глибоке і повне розкриття питання, подане власне бачення питання, застосовується фахова термінологія	5 балів
• Глибоке розкриття питання, подане власне бачення питання, проте фахова термінологія використовується не достатньо активно	4 балів
• Відповідь повна, проте наявні незначні неточності	3 бали
• Тема розкрита неповно, наявні очевидні помилки	2 бали
• Завдання виконано на компілятивному рівні, відсутня власна думка	1 бали
• Тему не розкрито	0 балів

ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Максимальна кількість балів, які може отримати студент за модульний контроль – **25 балів**. Модульний контроль оцінюється від **0 (мін.) до 25 балів (макс.)**. Модульна контрольна робота є підсумком певного етапу вивчення дисципліни. Його мета – виявлення етапів засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни. Модульний контроль знань та вмінь студентів проводиться згідно з тематичним планом і здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу.

Вид заняття: модульний контроль проводиться у формі письмової контрольної роботи (теста), яка висвітлює обрану тему Кожний модуль, окрім уніфікованої системи оцінювання, залежить від дотримання наступних вимог:

- повний обсяг виконання роботи;
- відповідність темі роботи;
- якість виконання письмової роботи;
- самостійність її виконання;
- творчий підхід у виконанні роботи;
- охайність та вчасність подання;
- самостійність аналізу та викладення матеріалу.

Оцінювання відбувається після підсумкового аналізу письмових робіт студентів.

Критерії оцінювання	К-ть балів
• володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на високому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; • продемонстрував здатність робити висновки й обґрунтовувати свою позицію на основі проведених спостережень.	21 – 25
• володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на достатньо високому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; • продемонстрував здатність робити висновки на основі проведених спостережень.	17 – 20
• володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на достатньому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи, з допущенням певних помилок; • продемонстрував недостатні уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень.	13 – 16
• студент в цілому виявив посередній рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи;	9 – 12

• продемонстрував посередні уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень	
• студент виявив лише мінімально можливий допустимий рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; • продемонстрував неготовність грамотно і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень	5 – 8
• студент виявив незадовільний рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; • продемонстрував невміння послідовно, грамотно і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень	1 – 4

ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Семестровий контроль навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми передбачений у вигляді **Екзамену**

Форма проведення іспиту – **письмова**.

Вид завдання – **відповідь на три запитання**.

Максимальна кількість балів, які може отримати студент за іспит – **40 балів**.

При виставленні оцінки за іспит враховується узагальнений підсумок балів за кожне окреме питання.

Оцінка іспиту додається до суми балів, набраних студентами під час відвіданих занять, семінарів, виконаної самостійної роботи, модульного контролю та залежить від дотримання таких вимог:

- визначення ступеня засвоєння матеріалу;
- регулярне відвідування лекцій та консультацій викладача;
- своєчасне виконання і здача поточних завдань;
- визначення якості виконання завдань в групі, особиста активність;
- оцінка знань, здобутих у результаті самостійної навчальної роботи;
- оцінка за виконання модульної роботи.

Критерії оцінювання семестрового контролю наведено у таблиці:

Критерії оцінювання семестрового контролю	Бали
36 – 40 балів ставиться за: ✓ відмінне та глибоке знання теоретичного матеріалу: вміння чітко, змістовно і аргументовано відповісти на всі питання екзаменаційного білету, глибоко розкрити теоретичні і практичні аспекти підготовки мистецького проекту, висвітлити історичний та соціокультурний контекст проекту, детально проаналізувати особливості та якості запропонованого проекту;	36 – 40 балів

✓ впевнене визначення головних принципів та етапів підготовки мистецького проекту, логічне та повне висвітлення особливостей роботи на кожному з етапів; ✓ вміння грамотно застосовувати фахову термінологію; ✓ структурний і глибокий аналіз мистецьких проектів певного напрямку, вірне визначення їх головних базових технологічних особливостей, висвітлення причинно-наслідкових зв'язків між розвитком мистецтва, соціуму і арт-середовищем. ✓ ґрунтовний аналіз запропонованого мистецького проекту, аргументована оцінка його мистецьких і споживацьких цінностей, перспектив розвитку.	
31 – 35 балів ставиться за: ✓ гарне, впевнене знання теоретичного матеріалу: вміння в цілому відповісти на всі питання екзаменаційного білету, в головному розкрити теоретичні і практичні аспекти підготовки мистецького і дизайн проекту, висвітлити історичний та соціокультурний контекст, проаналізувати особливості та якості запропонованого проекту; ✓ в цілому вірне визначення головних принципів та етапів підготовки мистецького проекту, впевнене висвітлення в головному особливостей роботи на кожному з етапів; ✓ аргументоване застосовування фахової термінології; ✓ виявлення здатності до аналізу проектів певного напрямку, визначення їх головних базових технологічних особливостей, розуміння причинно-наслідкових зв'язків між розвитком мистецтва, соціуму і арт-середовищем. ✓ впевнений аналіз запропонованого проекту по головних пунктах, пояснення його мистецьких і споживацьких цінностей.	31 – 35 балів
26 – 30 балів ставиться за: ✓ знання теоретичного матеріалу: вірні відповіді на всі питання екзаменаційного білету з невеликою кількістю незначних помилок, розуміння в цілому базових теоретичних аспектів і характеристик мистецького проекту, історичного та соціокультурного контексту, етапів підготовки та реалізації запропонованого проекту; ✓ правильне, але недостатнє визначення головних принципів та етапів підготовки проекту, висвітлення в головному, але неповно властивостей роботи на кожному з етапів; ✓ застосовування фахової термінології; ✓ аналіз в цілому проектів певного напрямку, визначення їх базових технологічних особливостей, розуміння основних причинно-наслідкових зв'язків між розвитком мистецтва, соціуму і арт-середовища;	26 – 30 балів

Тема 1. Джерелознавча база та історіографія ранньої історії Київської Русі.	1				5		6
Тема 2. Ранні слов'янські союзи.	1	2		20	5		28
Тема 3. Етнокультурні процеси епохи Великого переселення народів.	1	1	10		5		17
Тема 4. Оборонна архітектура та фортифікації раннього Середньовіччя на теренах Київської Русі.	1	1	10		5		17
Тема 5. Металопластика та ювелірні комплекси ранніх слов'ян.	1	1	10		5		17
Тема 6. Дохристиянський світогляд та трансформація міфологічної моделі світу часів Київської Русі.	1	3	10	20	5		39
Тема 7. Семантика народних звичаїв і обрядовість Полісся.	1				5		6
Тема 8. Еволюція символів і знаків Київської Русі.	1	1	10		5		17
Тема 9. Релігійна реформа Володимира та зародження нового містобудування Київської Русі.	1				5		6
Тема 10. Монументальні символи Києва як столиці Київської Русі: Десятинна церква та Золоті Ворота.	1	2		20	5		28
Тема 11. Втілення візантійських сакральних канонів в інтер'єрах храмів часів Київської Русі.	1	1	10		5		17
Тема 12. Монументальний живопис доби розквіту Київської держави.	1	1	10		5		17
МКР						25	25
Разом за змістовним модулем 1	12	13	70	60	60	25	240
Змістовий модуль 2. Писемна культура, рукописна книга та декоративно-ужиткове мистецтво							
Тема 13. Генеза писемної культури та ранні епіграфічні пам'ятки Київської Русі.	1				5		6
Тема 14. Художнє оформлення давньоруських манускриптів.	1	1		10	5		17

Тема 15. Книжкове мистецтво часів Київської Русі: від пергаменту до окладу.	1	2	10	10	5		28
Тема 16. «Слово о полку Ігоревім» у літературному та культурно-мистецькому вимірах.	1				5		6
Тема 17. Архітектурна кераміка та монументальна пластика Київської Русі.	1	1	10		5		17
Тема 18. Текстильні ремесла: одяг та художня вишивка Київської Русі.	1				5		6
Тема 19. Декоративно-ужиткове мистецтво з металу та зброярська справа Київської Русі.	1	1	10		5		17
Тема 20. Спадщина Київської Русі в сучасному культурному просторі.	1				5		6
Разом за змістовним модулем 2	8	5	30	20	40		103
Усього балів за 2 семестр:	20	18	100	80	100	25	343
Максимальна кількість балів за поточну роботу при Екзамені дорівнює 60 балів (60/343)						343	
Мінімальна кількість балів за поточну роботу при Екзамені дорівнює 36 балів (36/205)						205	
Коефіцієнт визначення успішності ($60/343 = 0,175$)						0,175	
Екзамен 40 балів						40	
Разом за дисципліну						100	

8.2 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним

			вивченням дисципліни
--	--	--	-------------------------

9 Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія мистецтва та архітектури Київської Русі» для здобувачів вищої освіти за першим освітнім ступенем (освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр») за спеціальністю В4 «Образотворче мистецтво та реставрація», ОПП «Мистецтвознавство». КДАДПМД імені М. Бойчука. 2026. 30 с.
2. Слайди, презентації.
3. Демонстраційний дидактичний матеріал.
4. Онлайн платформи Telegram, Moodle.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

- На основі якої культури розвинулось мистецтво Київської Русі?
- Як це позначилось на архітектурі?
- Які види монументального живопису були провідними в Київській Русі?
- У чому художня особливість монументального живопису?
- Назвіть імена найвидатніших іконописців часів Київської Русі.
- Як їхні твори позначилися на формуванні стилю православного іконопису?
- Чим давньоруська книжкова мініатюра подібна до іконопису?
- Яку роль відігравали в книзі заставка та буквиці?
- Назвіть видатні пам'ятки архітектури Київської Русі.
- Зробіть аналіз орнаментики книг та проаналізуйте художні прийоми київських книгописців.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Греченко В., Чорний І., Кушнерук В., Режко В. Історія світової та української культури. Київ : Літера ЛТД, 2000. 480 с.
2. Історія світової культури. Культурні регіони: 1-90 Навч. посібник / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Либідь, 2000. 520 с.
3. Історія української та зарубіжної культури: навч. посіб. Б.І.Випік. Ю.А.Горбань, Я.С.Калакура та ін. За ред. С.М.Клапчука, В.Ф.Остафійчука. Київ : Вища шк.: Т-во "Знання", КОО, 1999. 326 с.

4. Клапчук С.М., Остафійчук В. Історія української та зарубіжної культури. Київ : Знання-Прес. 2004. 358 с.
5. Культура українського народу. Київ: Либідь, 1994. 272 с.
6. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Львів : Світ, 2005. 568 с.

Допоміжна література

7. Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури: Європейський контекст. Київ : Либідь, 1995. 294 с.
8. Висоцький С. Азбука з Софіївського собору у Києві та деякі питання походження кирилиці. *Мовознавство*. 1976. № 4. С. 76 с.
9. Волинська ікона: дослідження та реставрація. Науковий збірник. Випуск 21. Матеріали ХХІ міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 16 – 17 жовтня 2014 року. Луцьк, 2014. 352 с.
10. Історія української культури: У 5-ти т. / Історія культури давнього населення України. Т. 9. НАН України. Патон Б. Є. /голов. ред. /. Київ : Наук. думка, 2001.
11. Історія українського мистецтва : у 5 т. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2006-2011. Томи перший та другий.
12. Коваль І. М., Миронюк І. Ф. Сучасна археологія княжого Галича і Галицької землі. Монографія. Івано-Франківськ : «Нова Зоря», 2015. 320 с.
13. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. Видання 2-ге, перероб. та доп. / за ред. І. І. Тюрменко. Київ: Центр навчальної літератури, 2005.
14. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : "АртЕк", 1998.
15. Степовик Д. В. Історія української ікони Х – ХХ ст. Київ, 1996.
16. Толочко О. П., Толочко П. П. Україна крізь віки: У 15-ти т. Київська Русь. Т. 4. Київ : Альтернатива, 1998.
17. Толочко П. П. Київська Русь. Київ, 1996.
18. Уманцев Ф. С. Мистецтво Давньої України. Історичний нарис. Київ: Либідь, 2002. 328 с.
19. Шевлюга О. А. Розвиток українського іконостаса Х–ХVІ ст. Дис. на здобуття наукового ступеня канд. мист-ва за спец. 17.00.05 образотворче мистецтво. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури. Київ. 2019. 245 с.

Л И С Т
узгодження робочої навчальної програми
з дисципліни «Історія мистецтва та архітектури Київської Русі»
(назва навчальної дисципліни)

складеної відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом/спеціальністю В4 «Образотворче мистецтво та реставрація», ОПП «Мистецтвознавство» Леонтьєвою Оленою Валеріївною, доктором філософії з образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації, доцентом кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти КДАДПМД ім. М. Бойчука, Босим Олександром Георгійовичом, кандидатом історичних наук, доцентом кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти КДАДПМД ім. М. Бойчука.

(вказати посади, наукові ступені та/або вчені (почесні) звання авторів, їхні ПІБ)

	Прізвище, ім'я, по батькові завідувача	Підпис	Дата та № протоколу засідання кафедри
Кафедра, за якою закріплена дисципліна – <u>Мистецтвознавства і мистецької освіти</u> (назва кафедри)	Кашшай О.С.		27.08.2026 р. №1
Випускова кафедра – <u>Мистецтвознавства і мистецької освіти</u> (назва кафедри)	Кашшай О.С.		27.08.2026 р. №1